

באר

ה"אור החיים הקדוש"

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש

כתקנת מורינו הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

אלימלך בידרמן

שליט"א

כתקנת מורינו הגה"צ רבי

פרשת צו פ"ד

באר ה"אור הזיית הקדוש"

פרשת צו פ"ד

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש כתקנת מורינו הגה"צ רבי אלימלך בודרמן שליט"א

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: (וי' ב') מדלגין מתחילת הקטע ומתחילין מכאן:

ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו, כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות, נראה למי דומה, למצרים ת', לבבל ע', לשניהם יחד ת"ע, והן היום אלף ותרע"ב מה אייחל עוד, ולא גלות לבד אלא ענוי מהאומות כי כל גוי וממלכה בבני ישראל יעבודו, ואשר זה יסובב חשוב לא טוב, כי שפת אמת לא הוכרעה בכוננת והאריכה לשון שקר, ובא הצופה ומביט עד סוף כל הדורות קורא הדורות מראש והודיע למשה לזרו לישאל ובראשם בני תורה שפתי כהן אשר תורה יבקשו מפיהו אהרן ובניו להודיע לדורות את הדבר הזה, זאת תורת העולה, אמר זאת למעט כל העליות שאין כמוה עולה, וחזר ופירש מי הוא זאת, ואמר הוא העולה כבר דכתיב (ס"ט"א) מי זאת עולה מן המדבר. על מוקדה על המזבח הם ב' פרטים שאנו בהם, הא' שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות, והב' שאנו מיוסרים בגלות ויסורין ודלות, כנגד התורה אמר על מוקדה שנמשלה התורה לאש, וכן תמצא שאמרו ז"ל (ספני"ט ד) האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא וכו', וכנגד הגלות וענפיו אמר על המזבח כי היסורין מתיחס להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים (בבב"ב ס). והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים תהיה עלייתנו מיועדת בהפלגות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה. וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו, כל הלילה שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה שומר מה מלילה (קפ"ט כ"א) וכן בפסוק ליני הלילה דרשו ז"ל על הגלות עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (צ"ד י"ג) כי יומו של הקב"ה אלף שנה, ומהשכל יהיו ת"ק ראשונה מדת לילה ות"ק שניה מדת יום, והודיע ה' כי עד הבוקר שכשיגמר ת"ק שנה בגלות עד הבוקר שיהיה העליה, ובוקר זה אין אני יודע אם בוקר של אלף הה' או בוקרו של אלף הו' כי באלף הד' גלה כבוד ישראל בעקב"ו, לזה גילה ה' סודו ביד עבדיו הנביאים כי הוא לבוקר ב', והוא אומרו (קפ"ט ז) ה' זרועם לבקרים לב' בקרים לבוקר ב' אם לא לבוקר א'. ולזה אמר עד הבוקר הידוע שהוא ב' ולא בוקר הבא ראשון בגלות. ואולי כי לזה רמז הנביא באומרו (קפ"ט כ"א) אמר שומר אתא בוקר וגם לילה פי' הגם שאתא בוקר ראשון לא הועיל ובא גם כן הלילה אחריו כי לא נושענו בו. ואולי כי אלו ישראל היו שלמים היו נגאלים בבוקר ראשון:

והוא מה שרמוז בדבריהם שלא נגזר על ישראל גלות אלא יום אחד דכתיב (ספ"ט ז) יענך ה' ביום צרה פירוש יומו של הקב"ה, ולא נשארים אלא תרע"ב שהם עק"ב שנשארו מאלף הד' ות"ק של אלף הה' הרי תרע"ב ובבוקרו היו נגאלים, ולצד מעשיהם הרעים עכב ויעד בוקר ב', ולזה נתכוון באומרו (קפ"ט ז) חננו לך קוינו וגו' פירוש קוינו להיות הגאולה בבוקר א' שלא לעכב עד בוקר ב', אבל על כל פנים היה זרועם לבקרים כשיעברו שנים. ואומרו ואש המזבח תוקד בו יודיע הכתוב כי באור בוקר תעשן אף ה' ואש מפיו תאכל על אשר עינונו בני עולה ויסרונו ביסורי נקמה ובפרט בני המערב הפנימי אין לך כוס מר שלא הטעימו תמיד, והוא אומרו ואש המזבח שרמזנו בו בחינת היסורין מהאומות ולא ריחם לבם לאשר הכה ה' זה ימים והשפיל גאון יעקב, ולא נהג בם בחינת דיראון, לומר די ראות עליוני עליונים למטה מטה, אש מזבח זה תוקד בו בנעלם הנעלמים כי הוא המקנא ולובש קנאה ורמז גם כן באומרו ואש המזבח לבחינת עקדת יצחק, גם המזבח יגיד אל בחינת הדין כי יתעוררו הדינים ויתגברו, והוא סוד אומרו תוקד בו והבן.

ולבש הכהן מדו בד ירצה למדת החסד והרחמים כי יתכנה בשם כהן, הכוונה שגם החסדים יסכימו לנקום נקם, ועיין מה שפירשתי בפרשת וארא וגו' בפסוק (י"ג) ויאמר אליו אני ה', ואומרו מדו בד יתבאר על דרך אומרים ז"ל כי כל נפש שהורגים האומות מישראל על קידוש שמו ית' הקב"ה רושם מדמו צורת הנהרג ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלבו, והוא אומרו מדו אשר בו אותם שהם בד שהם ישראל אשר הם (כ"ג כ"ב) עם לבדד ישכון ושוורשה בד. גם ירמוז אל האחדות שהם נהרגים על אשר לא יחפצו לשתף שם שמים ודבר אחר ומיחדים שמו יתברך, ואומרו ומכנסי בד ירמוז למה שהרגו האומות מהאנשים הנגשים אל ה' המכניסים אמונת ה' ואחדותו בלב ישראל, והם הם יקירי אל עליון אשר אין דבר מפסיק בינו לבינם, והוא מה שדקדק לומר ומכנסי בד לשון הכנסה. בד הוא בחי' האחדות, לאלה אמר על בשרו פירוש אין דבר מפסיק בינם לבין ה', ואמר בשרו לשכך את האוזן על דרך אומרו (קפ"ט י"ג) כאשר ידבק האזור אל מתני איש וגו', (במדב"ב י"א) באזני ה', עיני ה' (ספ"ט ז), ולצד מה שעשו להצדיקים הללו יחתם גזר דין לאומה רשעה, ואומרו והרים את הדשן כנגד מה שהריעו בבחינת היסורין והעינויים אשר צררו אותנו, ואם באת לראות הוא יותר מגלות מצרים, כי גלות מצרים היו משעבדים אותם ומאכילים אותם ומלבישים אותם, וצא ולמד ממה שאמרו ז"ל (מכילתא וילקוט) בפסוק וזכרנו את וגו' את

באר ה"אור החיים הקדוש"

פרשת צו פ"ד

מכאן (כ) וזה לשונם העצים אלו הגליות ע"כ. ואמרו בבקר בבקר ירצה לפי מה שהקדמנו כי זמן הגאולה היה ראוי להיות בבקר ראשון של שנת הת"ק לאלף החמישי ולסיבת העון נתעכב עד בוקר ב', ואמר הכתוב כי לא מפני זה יזכו האומות ולא יבא עליהם מה שהיה צריך לבא עליהם בבוקר ראשון, לו יהיה שישראל לא זכו ליגאל אף על פי כן לא ימלטו האומות מהצרה שהיתה עתידה לבא עליהם או ויביא ה' עליהם מה שנתחייבו בבוקר ראשון ובוקר ב':

ואמרו וערך עליה וגו' יתבאר על דרך אומרם ז"ל (כ"ק פ"ז) הכל לפי המבייש והמתבייש, כי אינו דומה נכבד המבייש נכבד לבזוי המבייש נכבד ואין צריך לומר עבד המבייש את רבו, והוא אומר וערך עליה העולה שהוא האומה הישראלית בכללותה. והקטיר עליה פירוש יעריך גם כן בחינת הצדיקים השלמים מובחרי ישראל שלמים שבהם המעלים ריח בשמים על דרך אומרו (פולחם כ"ז) ראה ריח בני כריח שדה ותדע כי כל העובר עבירות ריחו נודף לרעה, והמעשה שהובא בדבריהם (קב ט"ז פ"ז) שהיה עובר אליהו וראה אדם רשע ומנע עצמו מהריח ריחו הרע יותר ממה שהרגיש בעוברו על סרחון נבילה, ובהפך יהיה לאיש צדיק שלם שיעלה ממנו בושם כריח הגן, לזה זכר זכרון עריבתם בלשון הקטרה, והמכוון כי ישפוט בפרטות את אשר הריעו לאנשי בושם:

עוד ירצה כי כאשר יעריך ה' את העולה לנקום נקמתה מהמריעים לא יעריכנה בפני עצמה אלא יקטיר עליה המובחרים והשלמים שבאומה שיקראו בשם חלב השלמים שבוה תגדל מעלתה של האומה לנקום נקמה גדולה משונאיה. ואמרו אש תמיד וגו' פירוש הגם שיכה ה' בהם מכה רבה לא תכבה אש ותמיד תוקד על המזבח על דרך אומרו (וי"ג טז) ונקיתי דמם לא נקיתי, עד אבוד רוח הטומאה מן הארץ, והיה ה' למלך על כל הארץ (חכ"י יז):

מורינו הגה"צ שליט"א

האט צוגעלייגט אויף דעם שטיקל אוה"ח הנ"ל:
יראת שמים, השי"ת זאל העלפן מיט דעם שטיקל
וועט מען אוסגעלייזט ווערן,
מיט דעם שטיקל וועט מען אנטקעגן גיין משיח'ן.
בתרגום ללשון הק: מורינו הגה"צ שליט"א
הוסיף על קטע האוה"ח הנ"ל:
יראת שמים, השי"ת יעזור שעם לימוד זה ניגאל,
עם זה נלך לקראת משיח צדקנו.

הקשואים וגו' חנם היו אוכלים הכל, והן גלות ישמעאלים אשרי מי שלא ראם משעבדים וממררים חיי ישראל, ולא די שלא יתנו שכר אלא עוד שואלים ממנו מדוד והבא, ועוד אדם נגזל במה שיש לו והם תובעים ממנו מה שאין לו, וכוס זה ישקוהו עד שימות, וכנגד זה אמר והרים אל מרים ראשי את הדשן אשר תאכל האש העמים, כי מצינו שצרת האומות תקרא אש, וצא ולמד מאש בין הכרובים (יחזקאל י) את העולה שהיא האומה הנקראת עולה:

ואמרו על המזבח יתבאר על דרך מה שנחלקו רמב"ם (כ"ט ט"ז פ"ז) וראב"ד בענין משפט העובדי כוכבים המענים אומתינו, כי הראב"ד סובר שישפטו על אשר הרעו יותר מהקצוב להיותם בעלי בחירה ורצון. ורמב"ם סובר כי ישפטו גם על העיקר, וכבר כתבתי בפרשת בין הבתרים (ל"ג ט"ז י"ז) כי האמת הוא שישפטו על הכל בטוב טעם. ומחדש אני דובר כי מהתוספת יוקח ראייה אל העיקר, שאם כונת המענים לקיים מצות ה' היה להם שלא להוסיף וממה שהוסיפו גילו דעתם כי לא למצוה יכונו. והוא אומר על המזבח פירוש ביתר על השיעור שהוא לכפרה שקצב ה' להם אותו שיעשו ביותר מהקצוב, ושמו אצל המזבח שהוא הקצוב לכפרה וידין ממנו כי לא למצות ה' הם מתכוונים, שהיתר יגלה על בחינת הנגזרה לכפרה אם לה מתכוונים או בשנאה להרע לבד ונמצאים מתחייבים על הכל. או ירצה כי הגם שעדיין לא שלמו ימי גלות יבוא ה' למנין הנותר מהצער הקצוב אשר הוסיפו בני עולה לענות ושמו אצל המזבח להשלים בו כפרה הצריכה אשר קצב ה' בגזרת הגלות:

עוד ירצה כי יקריב מעשה הצרות לפני מדת הדין שמתחסת למזבח כדי לנקום נקם מאויבינו. ואמרו ופשט וגו' להיות שבגדים הראשונים הם לעשות משפט בעושי רעתינו ועכשיו בא להטיב להוציאנו מהגלות ולהטיב אותנו, לזה ילבש בגדי בחינת ההטבה, כי לא יעכב קיבוץ גליות עד כלות עושי רשעה אלא תיכף ומיד יקבץ נפוצותינו ויוציא אותנו ממחנה האנשים הרשעים אל מקום טהור היא ארץ ישראל הטהורה כי ארץ העמים היא טמאה היא ועפרה ואפילו איררה (ש"ס ט"ז) ואין לך מקום שיקרא טהור זולת ארץ הקדושה. גם ירמוז באומרו מקום טהור מקומו של הקב"ה הנקרא טהור כביכול, ואמרו והאש על המזבח פירוש לא תדמה כי אין צרה לעושי רשעה אלא הרעה ההיא אשר יעשה ה' בהם שפטים בהוציא אותנו מביניהם, לא כן אלא והאש היא בחינת אש המשפט לא תכבה, וביער עליה הכהן עצים הם האומות שהם עצים יבשים על דרך אומרו (חכ"י כ"ט) כי האדם עץ וכן אמרו ברבות (כפתיחה)

לעילוי נשמת

הרה"ח ראובן בן הרה"ח ישראל עוזר קליין זצ"ל
נלב"ע בחג השבועות תשע"א